

Kültür - Sanat

Söylenceler Varken Bilim Dediğın Nedir ki (!)

-Nadir AVŞAROĞLU-

Yönetim Kurulu Üyesi

Eski çağlarda insanoğlu için din kavramı yokken; kavrayamadığı, algılayamadığı bir çok doğa olayını, kendi bilincinde söylenceler yaratarak somutlaştırmak istemiştir. İnsanoğlu kendini kavrayamadığı doğadaki her deviminin bir ifadesi olarak, kendisi için yarattığı bu söylenceler çağlar boyunca insanın kendisini bir anlatım tarzı, yaratıcılığının ve sanatının kaynağı olmuştur. Bizler bu söylencelere mitoloji diyoruz.

Dünya üzerinde bilinen en önemli söylenceler Anadolu insanına aittir. Dünya gençtir; Anadolu insanı doğanın ortasında toprağa bağlıdır; günlerini ağaçların, denizlerin, tepelerin, çiçeklerin arasında geçirir. Doğada bulunan her nesne için bir açıklama, bir söylence yaratma ihtiyacı vardır. Güneş tanrısı Apollon, Deniz Tanrısı Poseidon, Avcılık Tanrıçası Artemis, Güzellik Tanrıçası Afrodit bu açıklamaların bir eseridir.

Anadolu insanının gözle gördüğü, tanıdığı ama bir türlü mantıklı bir açıklama bulamadığı doğal nesnelere içinde söylenceleri vardır. Bunlardan biri de günebakan çiçeğinin hikayesi;

Güneş tanrısı Apollon, dört atın çektiği arabasının arkasına güneşi alarak doğu kapısından çıkar, bütün gün yeryüzünü ısıtıp bitkilere ve ağaçlara hayat vererek gökyüzünde kalıp, akşam ise Olimpius dağında diğer tanrılarla birlikte olabilmek için güneşi batı kapısında toprağın altına bırakmış. Güneş tanrısı Apollon'un bu seferinden birinde; Okeanos'un kızı Klyte, Apollon'a aşık olur ve onu çok sever. Apollon'da bu aşka karşılıksız değildir, güneşle birlikte arabasını gökyüzünde bırakarak yeryüzüne iner ve Klyte ile birlikte pınarların, kuşların çiçeklerin arasında

bu büyük aşklarını yaşarlar. Klyte ve Apollon birbirlerine çok düşkündür. Bir gün Apollon ve güneş yeryüzünde görülmez (Anadolu insanının güneş tutulmasını açıklama tarzı olsa gerek), Apollon'unun çekip gittiğini düşünen Klyte bu duruma çok üzülür ve kahrından ölür.

Ertesi gün tekrar buluştukları yere gelen Apollon, sevgilisi Klyte'nin cansız bedenini görünce çok üzülür, kahrolur. Tanrılar Tanrısı Zeus'a yalvararak ona tekrar hayat vermesini ister. Zeus'ta bu isteği red etmeyerek, boyu Klyte'nin boyu gibi uzun, saçları onun gibi sarı, güzel bir çiçek haline getirir. Bizler bugün bu çiçeğe günebakan diyoruz.

Klyte ve Apollonun aşkları o kadar büyüktür ki, hatta bugün bile; Apollon arabasının arkasında güneş ile birlikte gözüktüğünde güne bakan çiçeği başını Apollon'a çevirir, gökyüzünde bütün gün onu izler, akşam güneş batınca da, boynunu hüznü bir biçimde eğerek, tekrar onu beklemiş.

Binlerce yıl önce Anadolu insanının güneşin toprağa verdiği bereketi, güneş tutulmasını ve güne bakanın güneşe doğru olan hareket tarzını açıklamasına bakın, bir de günümüzdeki cübbeli bilmem ne hocanın Marmara Depremini açıklama tarzına bakın. Bu toprağın insanının yaratıcılığına hayret edeceksiniz.

İstediğim kadar mühendis olayım, istediğim kadar bilimsel bir öğretim görmüş olayım; ben bu hikayeyi okuduktan sonra öyle fotosenteze yada bitkilerdeki klorofile falan inanmıyorum. Ben günebakan çiçeğinin Klyte olduğunu biliyorum. İnanmayacaksınız ama her çekirdek çitlediğimde yada eşim yemek için bir kızartma yaptığında Klyte ve Apollonun bu büyük aşkları aklımın bir köşesinden geçiveriyor.